

Opera baroka laikā

1. Noskaties 1. videofragmentu un raksturo tur notiekošo! Raksturo karaļa, viņa galminieku un J. S. Baha uzvedības manieres!

Īss filmas fragmenta situācijas apraksts

Prūsijas karalis Frīdrihs II muzicē kopā ar saviem galma mūziķiem. Viņam tiek pasniegta vēstule, kurā ziņots, ka ieradies galma mūziķa Karla Filipa Emanuela tēvs komponists J. S. Bahs. Karalis viņu aicina ienākt. Zinot, ka komponists ir slavens ar savu improvizēšanas mākslu, nospēlē viņam ar flautu tēmu un lūdz viņu par šo tēmu improvizēt. Bahs brīdi padomā, apsēžas pie klavesīna un sāk spēlēt, sacerot trīs balsīgu fūgu. Vēlāk šī tēma tiek nosaukta par karalisko tēmu, kuru J. S. Bahs izmantojis skaņdarbā “Muzikālais veltījums”.

1.1. Nospēlē šo tēmu ar Orfa instrumentāriju!

Tā ir karaļa Frīdriha II tēma, par kuru J. S. Bahs improvizēja trīs balsīgu fūgu, kā arī ir sacerējis vairākus kanonus ar šīs tēmas ietvērumu. To tu uzzināji iepriekšējā tematā, iepazīstot dažādus kanona veidus.

2. Vēro, klausies un salīdzini K. Monteverdi operas “Orfejs” divus videofragmentus

(2. videofragments https://www.youtube.com/watch?v=mjpFi9bn1do&list=RDfoP_xEID0gM&index=3 un 3. videofragments https://www.youtube.com/watch?v=foP_xEID0gM)!

Raksturo, kādas atšķirības tu redzi un dzirdi abos vērotajos videofragmentos! Kāds ir orķestra sastāvs? Kā tu vari raksturot diriģenta darbību? Kādi ir izpildītāju tērpi?

2. fragments _____

3. fragments _____

2.1. Uzraksti, ko tu atceries par operu! Kā palīgu izmanto atgādni “Kas ir opera?”!

Opera ir...

3. Izlasi ziņu! Kā tā sasauca ar iepriekš vērotajiem videofragmentiem? Klausies un vēro videoierakstā K. Monteverdi operas “Orfejs” galvenā varoņa dziedājuma (*vi ricorda, o boschi*) fragmentus! Analizē (1:03:37) un salīdzini mūzikas noskaņu (tas vairāk saistīts ar tavām emocijām klausīšanās laikā) un mūzikas raksturu (tas saistīts ar tēlu)! Uzraksti, kas rada kontrastu mūzikā (temps, dinamika, skaņkārta, izpildījuma maniere)!

Baroka laika (17. gs. sāk.–18. gs. vidus) sabiedrībā valdīja teatrālisms, ceremonijas un smalkas manieres. Cilvēki tiecās pārsteigt cits citu ar grezniem un dīvainiem tērpiem, parūkām, labām manierēm un izsmalcinātu mūziku.

Tiecoties atjaunot sengrieķu traģēdiju, radās muzikāli dramatisks žanrs – opera.

Sākumā operu saturs tika balstīts uz sengrieķu mitoloģijas sižetiem ar dīvainām, neparastām parūkām, dekorācijām, deju elementiem.

Dziedātāji centās demonstrēt savu vokālo mākslu, papildinot dziedājumus ar bagātīgiem izrotājumiem.

1. fragments

Mūzikas noskaņa: _____

Mūzikas raksturs: _____

2. fragments

Mūzikas noskaņa: _____

Mūzikas raksturs: _____

Kontrastu mūzikā rada: _____

2.3. Pāru darbā, izmantojot uzskates līdzekli, rūpīgi izlasi K. Monteverdi operas “Orfejs” saturu!

Pastāstiet viens otram, kas ir galvenie operas tēli! Kādas divas pasaules ir parādītas operā?

Klausies noslēguma fragmentus – nr. 1 (1:04:01) un nr. 2, (1:31:18), raksturo tos!

- Kā skaņdarbs liek justies?
- Kādas asociācijas raisa dzirdētā mūzika?
- Pavēro solistu sejas izteiksmi! Kāda tā tev šķiet?
- Ar kādu mūzikas instrumentu solists veido dialogu?
- Kādi instrumenti spēlē pavadījumu? Vai atpazīni kādu no šiem instrumentiem?

3. Pavēro attēlus! Ko tev par dziedātājiem stāsta šīs karikatūras? Aplūko atgādni “Kas ir opera?”! Kādi operas elementi tiek attēloti?

1637. gadā Venēcijā atklāja pirmo operteātri, kurš bija pieejams jebkuram pilsētniekam. Opera kļuva arvien populārāka. Pamazām sāka attīstīties visi operas žanra pamatelementi; par galvenajiem operas dziedājumiem kļūst **ārija, rečitātīvs, ansamblis, koris**. Orķestrim tiek iedota arī solo loma – **uvertūra**, skatuves darbību papildina **baleta ainas**, dziedātāji uzstājas kostīmos un grimā, skatuve tiek dekorēta – par to atbild **scenogrāfs**, komponista izvēlēto tekstu mūzikai dziedamu pārvērš **libretists**.

4. Izlasi ziņu! Skaties citu baroka operas iestudējumu! Analizē, kā tiek pausta mūzikas noskaņa un raksturs! Ar kādiem mūzikas izteiksmes līdzekļiem tiek atainotas operas varoņu emocijas un raksturs? Uzraksti, ko tu vēl gribētu noskaidrot par baroka operu!

[illegible]